

ЕФЕКТИВНО ТЪРСЕНЕ НА ИНФОРМАЦИЯ

Основна идея

Ефективното търсене на информация означава да можем бързо да откриваме нужните файлове и надеждни източници, като използваме подходящи ключови думи, филтри и критерии за оценка.

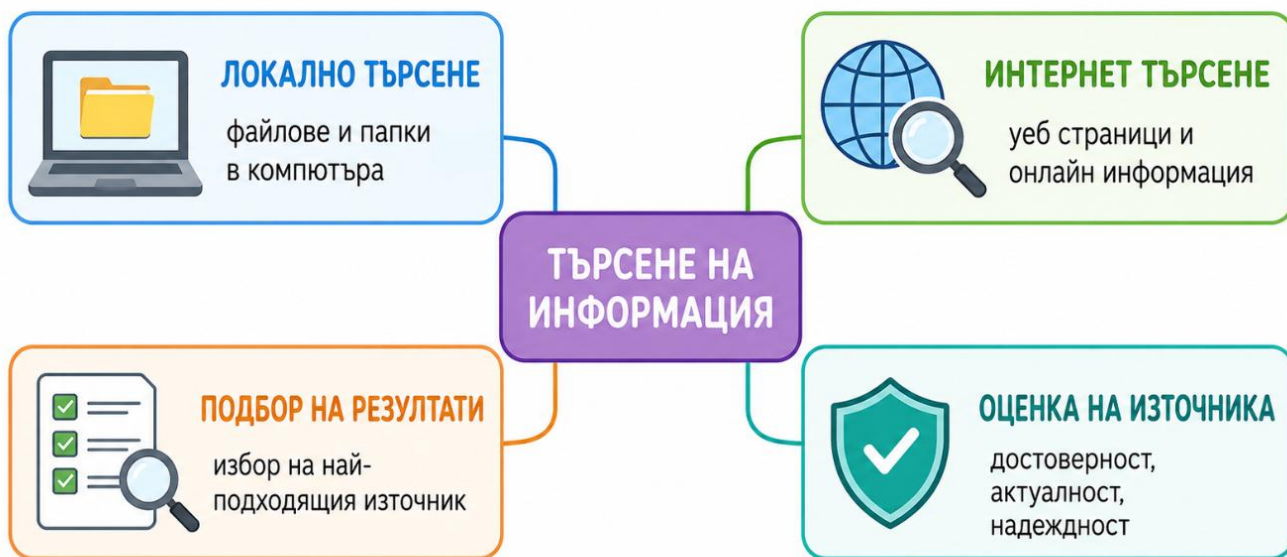
1. Въведение

Всеки ден търсим информация – в собствения си компютър и в интернет. Понякога ни трябва документ, който сме записали преди време. В други случаи търсим факти, изображения, видеа или учебни материали в мрежата.

За да бъде търсенето успешно, трябва да умеем да:

- използваме локално търсене във файловата система;
- формулираме точни заявки за търсене в интернет;
- разпознаваме кои резултати са най-подходящи;
- оценяваме надеждността и достоверността на източника.

ЕФЕКТИВНО ТЪРСЕНЕ НА ИНФОРМАЦИЯ

Търсим бързо, точно и критично.

Помислете

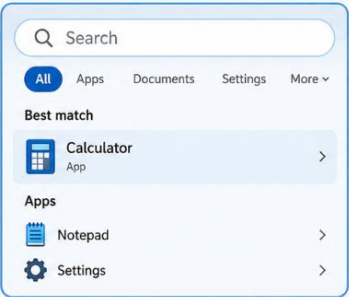
Как търсите, когато не намирате файл в компютъра? А как постъпвате, когато трябва да откриете надеждна информация за презентация?

2. Локално търсене в Windows

Локалното търсене се използва, когато търсим файлове, папки, приложения или настройки в компютъра. В Windows това може да стане по два основни начина – чрез Search от лентата на задачите и чрез полето за търсене във File Explorer.

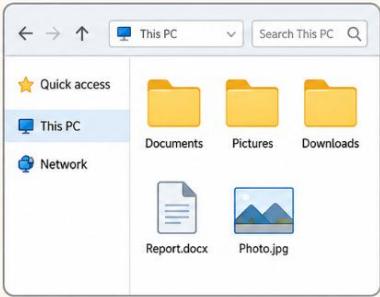
ЛОКАЛНО ТЪРСЕНЕ В WINDOWS

Search от лентата на задачите

намира приложения, настройки, файлове

Търсене във File Explorer

търсене на файлове, папки и съдържание

Запомнете

Ако знаете къде е файлът, използвайте File Explorer.
Ако търсите приложение или елемент навсякъде – използвайте Search.

Search от лентата на задачите

Подходящо е за бързо намиране на приложения, системни настройки, файлове и веб резултати.

Търсене във File Explorer

Използва се, когато търсим файлове и папки в определено място от файловата система.

Запомнете

Ако знаете къде приблизително се намира файлът, търсенето във File Explorer е по-подходящо. Ако искате да стартирате приложение или да откриете елемент навсякъде, използвайте Search.

2.1. Търсене по име и разширение

Файловете могат да се откриват по име или по разширение.

Разширението показва типа на файла – например .docx за документ, .jpg за изображение, .pptx за презентация или .pdf за PDF файл.

ТЪРСЕНЕ ПО ИМЕ И РАЗШИРЕНИЕ

КАКВО Е ТЪРСЕНЕ ПО ИМЕ И РАЗШИРЕНИЕ?

Позволява да намериш файлове според част от името им или според техния тип (разширение).

КАК СЕ ИЗПОЛЗВА?

- ✓ Въведи ключова дума от името на файла.
- ✓ Използвай разширение или звездичка (*) за търсене по тип.

ПРИМЕРИ

	report – намира файлове, чието име съдържа report
	.jpg – намира изображения от тип JPG
	*.pptx – намира презентации на PowerPoint
	.pdf – намира PDF файлове

Разширението показва типа на файла.

Примери

- report – намира файлове, чието име съдържа думата report;
- .jpg – намира изображения от тип JPG;
- *.pptx – намира презентации на PowerPoint;

Важно

В локалното търсене могат да се използват и логически оператори като AND, OR и NOT, когато искаме да комбинираме или изключим думи.

Задача 1. Открийте приложение чрез Search

Стартирайте Search от лентата на задачите и намерете приложение по избор – например Paint, WordPad или Notepad.

2.2. Глобални символи при търсене

Когато не знаем точното име на файла, можем да използваме глобални символи (wildcards). Те заместват неизвестна част от името и позволяват да намерим група от файлове, които отговарят на определен модел.

ГЛОБАЛНИ СИМВОЛИ ПРИ ТЪРСЕНЕ

 Символът * (звездичка) замества произволен брой символи	 Символът ? (въпросителен знак) замества точно един неизвестен символ
 *.jpg – всички JPG файлове	 photo?.jpg – photo1.jpg, photoA.jpg
 project* – project, project1, project_final	 test?.docx – test1.docx, test2.docx

 Не бъркайте: * може да замени много символи, а ? – само един.

Символът * (звездичка)

Звездичката замества произволен брой символи - включително и нито един. Използва се, когато знаем само част от името или типа на файла.

- *.jpg - намира всички файлове с разширение .jpg;
- project* - намира project, project1, project_final и други имена, които започват с project;
- *report*.docx - намира Word документи, в чието име се съдържа думата report.

Символът ? (въпросителен знак)

Въпросителният знак замества точно един неизвестен символ. Използва се, когато знаем дължината и почти цялото име на файла.

- photo?.jpg - намира photo1.jpg и photoA.jpg, но не photo10.jpg;
- test?.docx - намира test1.docx, test2.docx и testA.docx.

Не бъркайте: * може да замени много символи, а ? замества само един символ.

Задача 2. Глобални символи

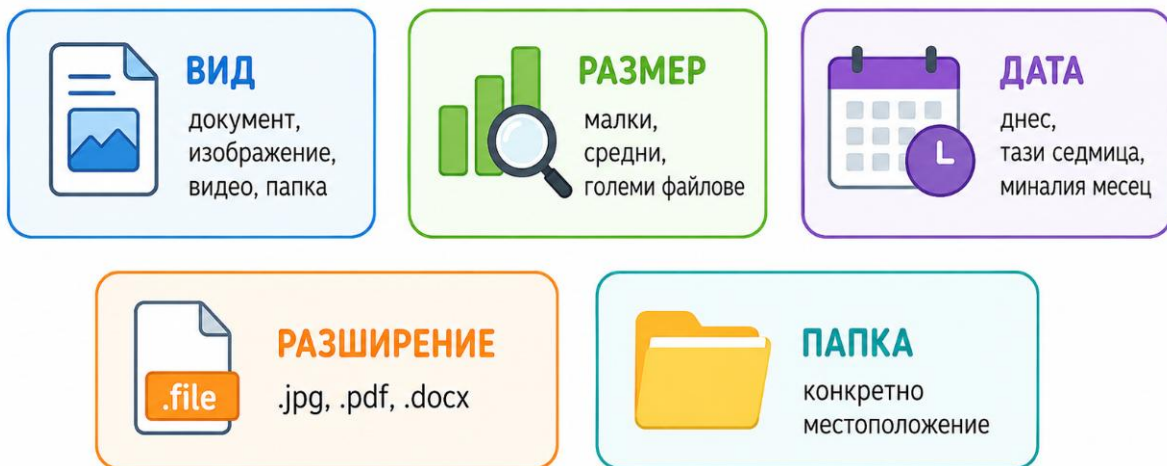
Използвайте File Explorer и изпълнете следните търсения:

- Намерете всички PNG изображения чрез *.png.
- Намерете файлове, чието име започва с school, чрез school*.
- Намерете файлове от вида photo1.jpg, photo2.jpg и др. чрез photo?.jpg.
- Обяснете защо photo?.jpg не намира файл с име photo10.jpg.
-

2.3. Филтри при локално търсене

Когато резултатите са много, можем да използваме филтри. Те помагат да ограничим търсенето по вид, размер, дата, разширение и място.

ФИЛТРИ ПРИ ЛОКАЛНО ТЪРСЕНЕ

Комбинирането на филтри прави търсенето по-точно.

Филтър	Какво ограничава
Вид	документ, изображение, видео, папка и др.
Размер	малки, средни, големи файлове
Дата	днес, тази седмица, миналия месец и др.
Разширение	например .jpg, .pdf, .docx
Папка	конкретно местоположение

Задача 3. Търсене на изображения

Използвайте локално търсене, за да откриете всички изображения с разширение .jpg в избрана папка.

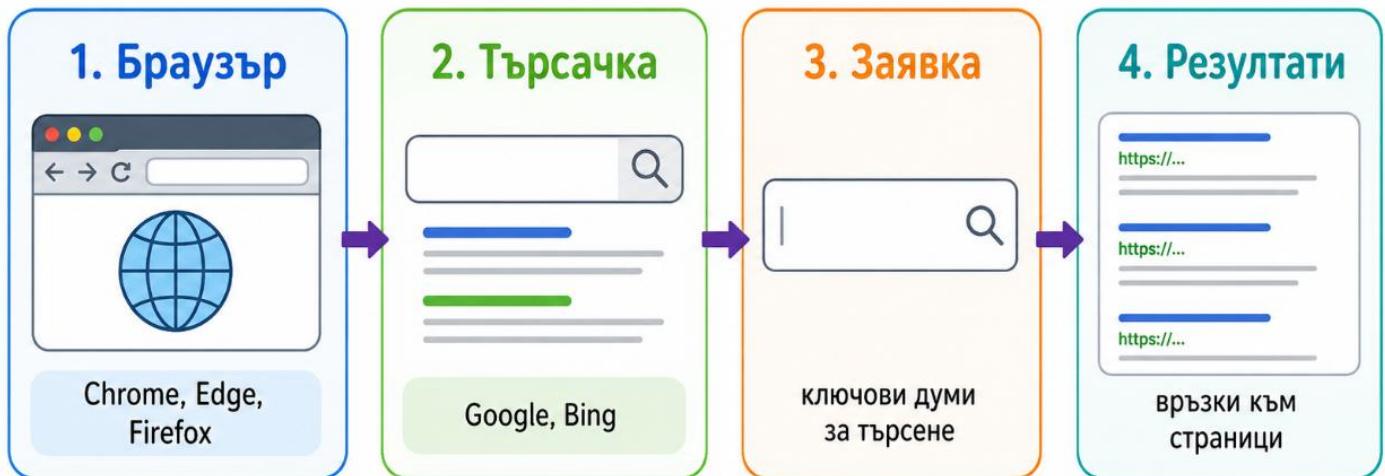
1. Отворете File Explorer.
2. Изберете папката, в която ще търсите.
3. Въведете .jpg в полето за търсене.

По желание добавете още филтри – например размер или дата.

3. Търсене на информация в интернет

При търсене в интернет използваме браузър и търсачка. Браузърът е програмата, с която отваряме уеб страници, а търсачката е услуга, която намира страници според въведената от нас заявка.

ТЪРСЕНЕ НА ИНФОРМАЦИЯ В ИНТЕРНЕТ

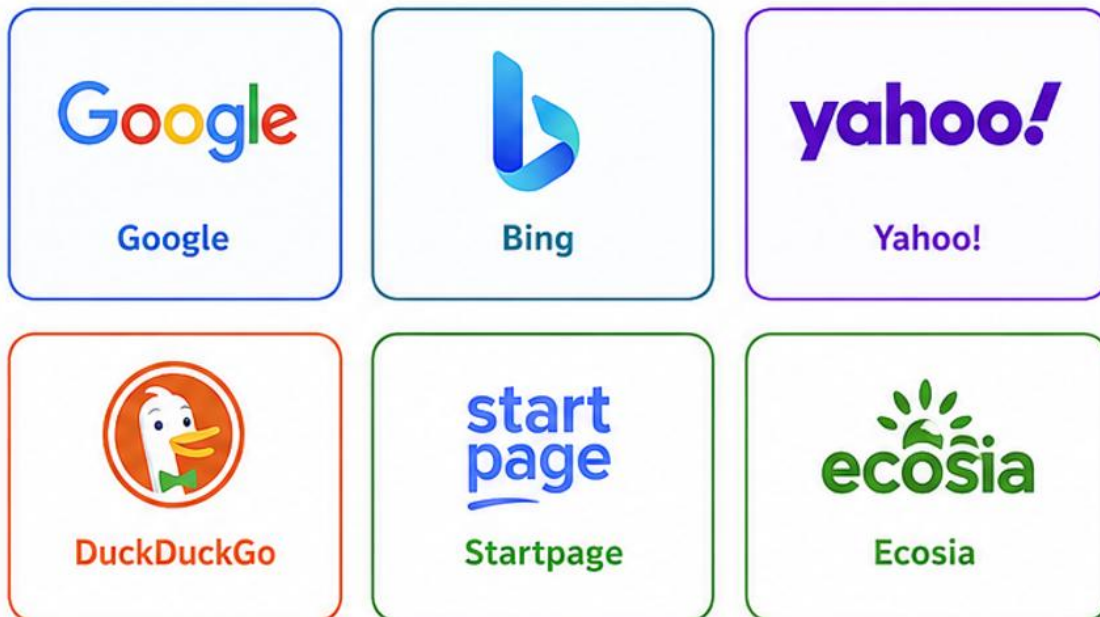

! Не бъркайте: браузърът не е търсачка.

Не бъркайте: Браузърът не е търсачка. Chrome, Edge и Firefox са браузъри. Google, Bing и Yahoo! са търсачки.

Популярни търсачки

ПОПУЛЯРНИ ТЪРСАЧКИ

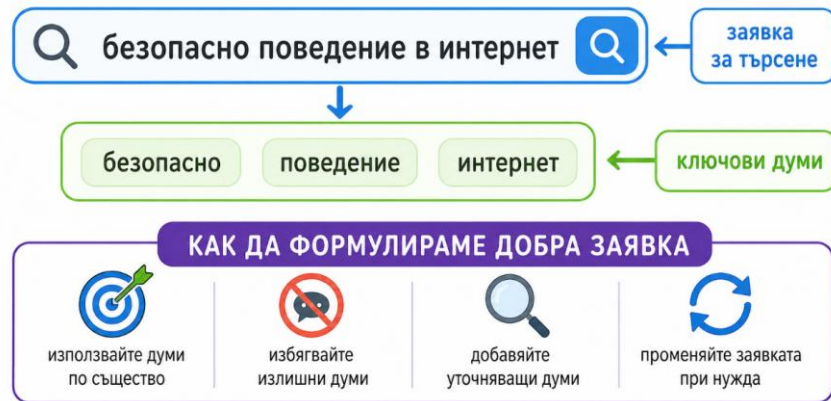

Различните търсачки може да подреждат резултатите по различен начин, но основният принцип на работа е един и същ.

3.1. Заявка за търсене и ключови думи

Заявка за търсене е текстът, който въвеждаме в полето за търсене. Тя може да бъде кратка или по-подробна, но най-важно е да съдържа ключови думи – думи, които най-добре описват информацията, която търсим.

ЗАЯВКА ЗА ТЪРСЕНЕ И КЛЮЧОВИ ДУМИ

Как да формулираме добра заявка

- използвайте думи по същество, а не цели дълги изречения;
- избягвайте излишни думи като „искам да намеря“;
- добавяйте уточняващи думи – място, година, вид на ресурса, тема;
- ако е нужно, променяйте заявката, когато резултатите не са подходящи.

Задача 4. Подобряване на заявка

Запишете по-добра заявка за следните случаи:

- а) „Информация за Васил Левски“;
- б) „Космос“;
- в) „Пожари“.

3.2. Страница с резултати от търсене

След като въведем заявката, търсачката показва страница с резултати. Тя обикновено съдържа заглавие на резултата, адрес на страницата и кратко описание.

СТРАНИЦА С РЕЗУЛТАТИ ОТ ТЪРСЕНЕ

Възобновяеми източници на енергия

Всичко Изображения Видео Новини Книги Още

Около 1 230 000 резултата (0,38 секунди)

1 **Възобновяеми източници на енергия – какво трябва да знаем**
www.energiata-bg.bg/vazobnovyaemi-iztochnici
Научете какво представляват възобновяемите източници на енергия, техните видове, предимства и приложение в ежедневието.

2 **Слънчева, вятърна и водна енергия – основи и примери**
www.zeleno-uchilishte.bg/statii/vie
Статия за основните видове възобновяеми източници – слънчева, вятърна, водна, биомаса и геотермална енергия.

3 **Възобновяема енергия – факти и митове**
blog.priroda-info.net/vazobnovyawaema-energia
Разглеждаме най-често срещаните твърдения за възобновяемата енергия и проверяваме кои от тях са верни.

заглавие на резултата

уеб адрес

кратко описание

Как преценяваме кой резултат да отворим

- дали заглавието отговаря на темата
- дали адресът изглежда надежден
- дали описанието подсказва подходящо съдържание

Не винаги първият резултат е най-подходящият.

Как преценяваме кой резултат да отворим

- дали заглавието отговаря на темата, която търсим;
- дали адресът изглежда надежден;
- дали краткото описание подсказва, че съдържанието е подходящо;

Важно

Не винаги първият резултат е най-подходящият. Понякога по-полезна информация има в следващите резултати.

3.3. Оператори и допълнителни критерии

Когато обикновеното търсене не е достатъчно точно, можем да използваме допълнителни критерии и оператори.

КРИТЕРИИ И ОПЕРАТОРИ ПРИ ТЪРСЕНЕ

	"точна фраза"	намира точния израз	 "безопасен интернет"
	-	изключва дума от резултатите	Левски -футбол
	OR	поне една от две думи	ученик OR ученичка
	site:	търсене само в даден сайт или домейн	 site:mon.bg информационни технологии
	filetype:	търсене на конкретен файлов формат	 filetype:pdf безопасен интернет

Колкото по-точна е заявката, толкова по-подходящи са резултатите.

Оператор / критерий	Предназначение
"точна фраза"	търсене на точния израз
-	изключване на дума от резултатите
OR	поне една от две думи
site:	търсене само в даден сайт или домейн
filetype:	търсене на конкретен файлов формат

Задача 5. Точно търсене

Опитайте следните заявки в търсачка по избор:

- „критично мислене“
- Левски -футбол
- site:mon.bg информационни технологии
- filetype:pdf безопасен интернет

4. Практически задачи

Задача 6. Локално търсене по разширение и размер

Намерете в компютъра изображения с разширение .jpg и по възможност филтрирайте тези, които са по-малки от 300 KB.

Задача 7. Търсене в интернет

Намерете информация за Васил Левски, но използвайте заявка, която да избегне резултати за футболния клуб.

Задача 8. Търсене на PDF материали

Открийте в интернет PDF материал по тема от учебното съдържание на 8. клас, като използвате оператора filetype:pdf.

5. Обобщение

Понятие	Най-важното
Локално търсене	намиране на файлове, папки и приложения в компютъра
Search	бързо търсене от лентата на задачите
File Explorer	търсене във файловата система
Заявка за търсене	текстът, който въвеждаме в търсачката
Ключови думи	думите, които описват най-добре темата
Оператори	уточняват и стесняват търсенето

Провери знанията си

4. Кои са двата основни начина за локално търсене в Windows?
5. Какво показва разширението на файла?
6. Защо използваме филтри при локално търсене?
7. Каква е разликата между браузър и търсачка?
8. Какво представлява заявката за търсене?
9. Какво са ключови думи?
10. За какво служат операторите OR, site: и filetype:?
11. Какво представлява метатърсачката?

Най-важното

Ефективното търсене изисква не само да откриваме информация, но и да подбираме правилните думи, да използваме филтри и оператори и да оценяваме критично източниците.